

Pašnekesiai su Vladu Braziūnu: apie laisvę, salyklo kvapą, eilių muziką...

Aidos GARASTAITĖS nuotr.

Užburiantis duetas – iš Pasvalio kilęs poetas Vladas Braziūnas ir kanklininkė Agota Zdanavičiūtė.

Pasvaliečiai praėjusią savaitę klausėsi ausiai ir širdžiai malonių tarmiškų pasišnekėjimų, eilių, dainų ir magiško kanklių skambesio. Pasvalį aplankė mūsų krašto dainius Vladas Braziūnas! Vyko Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos rengtas susitikimas „Pasvalietiški atsiminimai“. Vlado eilių muzika užpildė Krašto muziejų – pagal jas sukurtų dainų atliko kanklininkė Agota Zdanavičiūtė. Poetą, vertėją, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatą kalbino taip pat kraštiečiai, istorijų pasakotojas – Viktoras Stanislovaitis.

Dagiliškis-Pasvalys-Vilnius

Vos Vladui prabilus, pajunti – tai savas žmogus... Augęs septintajame Pumpėnų (vėliau Komjaunimo, šandien – Nepriklausomybės) gatvės name. Pasakojime prisiminė kaimy-

nus, vaikystės dienas, vaizdus pro gimtuosius langus. Ryškiai atmena, kaip šalia namų nugrimzdo smegduobė – vis kažkas žemėse gurmėjo, dundėjo...

Kaimynystėje gyveno Dulkės –

Vladas gerai pažinojo amžinatilsį fotografą Vidą. (O ir pats dabar mėgsta „nutraukti“ fotoaparatu gyvenimo vaizdus. V. Braziūno feisbuko paskyroje – ištisas lietuvių rašytojų ir kultūros veikėjų albumas.) Pasvalietis švilptelėdamas dar pailiustravo, kaip su berniokais susižinodavo, kada susitikti!

Prisiminė ir senelių namų Dagilišky seklyčią, nuklotą salyklu, atmintin įsigėrusį jo kvapą... Tuo tarpu Agota savo dainomis klausytojus nunešė kažkur į pirmąją Lietuvą. Ošiančią miškais, gaudžiančią genčių giesmėmis. Kalbėjomės su poetu – kas buvo anksčiau: alus ar žodis?

Pašnekesiai su Vladu Braziūnu: apie laisvę, salyklo kvapą, eilių muziką...

Kotryna KRAPTAVIČIŪTĖ

(Atkelta iš 1 p.)

Senovėje žmonėms buvo svarbu apeigos. Na, o alus, mokslininkų įrodyta, – apeiginis gėrimas. Miežių buvo sukurta nedaug, visi jie skirti alui gaminti. Tik ilgainiui žmogus išmoko daugiau žodžių... O alus seniai buvo visa ko susipratimas, patvirtinimas. Aukštesnę prasmę jis įgyja ir kraštiečio eilėse.

V. Braziūnas pasakojo, kaip studijų metais pradėjęs rašyti. Tiesa, besimokydamas gimnazijoje Pasvalyje (buvo 37-osios laidos abiturientas), visą laiką galvojo tapti ornitologu, biologu. Tik staiga apsigalvojo: „Sukėliau visus ant kojų, per naktį perrašė charakteristiką“, – ir stojo žurnalistikon. O nuo mokyklos laikų pildė dienoraštį, rašo ligi šiol. Vėliau žurnalistiką keitė filologija. Studijuojant Vilniuje, tuose užrašuose ėmė rasti ir poeziją. Susikaupė į knygą – „Slenka žaibas“, išleistą 1983 metais, ir iškart apdovanotą premijomis. Tačiau septynerius metus ji gulėjo leidykloje kaip „idėjiškai ir meniškai nebrandi“. Sovietmečiu teko mokytis išlikti savimi, pergudrauti cenzūrą, vis įterpiant tų „nebrandžių“ eilėraščių...

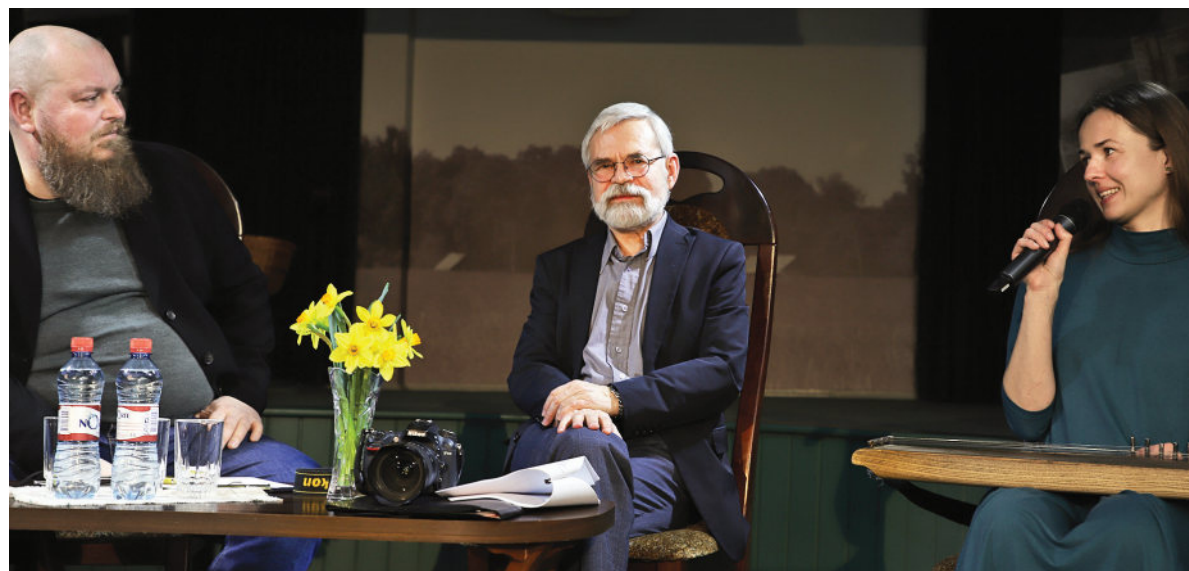
Tiesa, aštunto dešimtmečio pradžioje cenzūra nebuvo tokia „juoda“, už eilėraščių į Sibirą jau nevežė. Paskui vėl griežtėjo. Bet poetas pripažįsta, jog tai nekludė: „Jaunas, durnas, norisi ir pabravūrinti...“

Prisiminė ir ramuvos judėjimą – savos kultūros, tradicijų tyrinėjimą, kaip studentai plėšę liaudies dainas... Buvo vienas iš Vilniaus universiteto kraštotyrininkų ramuvos

kūrėjų, ekspedicijose rinko tautosaką. Buvo pats jauniausias, pats su šypsena prisimena: „Snargliukas iš Pasvalio, patekau tarp didžiųjų vyrų...“ Čia – ir Arvydas Šliogeris, Jonas Trinkūnas, Česlovas Kudaba... Inteligentijoje brendo noras žvelgti į savo tautos, kultūros šaknis. Ramuvoje dainuodavo senąsias autentiškas lietuvių liaudies dainas, kurių viešumoje negirdėjai. „Kai sustoji su vyrais ir moterimis, gerai traukiančiais... Kaip dangių jautiesi. *Dūšių* kelia“, – gyvai pasakojo. Tai buvo Sąjūdžio užuomina. Ta dvasia įkvėpti studentai vėliau išsklido po visą Lietuvą. Šia laisvės gelme, prigimtinės tarmės ritmu Vlado Braziūno poezija aidai ir dabar. Be to, tai turbūt vienintelis Lietuvoje (o kartu ir pasaulyje) poetas, rašantis šiaurės panevėžiškių (Pasvalio) tarme, gimtąja.

Poetas, turįs pasaulio muzikos klausą

Tą popietę skambėjo eilės, skirtos gimtajam miestui, jo žmonėms, mūsų gelmėms ir tėkmei... „prauaugom <...> ir sodybą ir lauką / ir daug ką prauaugom tik duonos tūgiu nepavijom“ (ištrauka iš eilėraščio „sausas

Po pasvalietiškus atsiminimus Vladas Braziūnas (viduryje) keliavo drauge su Viktoru Stanislovaičiu, muzikinę aurą kūrė Agota Zdanavičiūtė.

sodas“ (vieno iš ankstyvųjų), skirto Jonui Mikelinskui).

Tiesa, kompozitorė ir dainų atlikėja Agota atviravo – Vlado poezija nelengva. Tačiau, nors sudainuoti sekasi ne viską, pagal ją kurti tikrai įdomu. Pats poetas pripažino, kad jaučias save Agotos dainose. Jo eilės suskambėjo lyg magiški užkalbėji-

mai, maldos... Apskritai, poezija, anot Vlado, yra muzikinės prigimtės menas, kaip kad alus – gėrimas apeiginis. Poetas, galime sakyti, žodžiais pagauna ritmingus pasaulio virpesius... O muzikinę formą V. Braziūno eilės įgauna ne pirmą sykį – pagal jas yra sukurta dainų, giesmių, oratorijų...

Vladas tą popietę skaitė ir Ukrainai. Jis pripažino – šiandien sunku ko nors imtis, darbai pareikalauja daugiau laiko nei anksčiau, visus paveikia neramios mintys ir širdies jaudulys... Poetas verčia ir iš ukrainiečių kalbos, palaiko ryšį su ten gyvenančiais. Literatūra, kūryba nutiesė ne vieną tiltą į tą nuostabią šalį...

Pasikalbėjome ir apie vertimo meną. Vladas, pats nesimokęs vertimo mokslo, atskleidė savąją trijų kalbų teoriją – vertėjas turi mokėti ne tik gimtąją, verčiamąją, bet – ir poezijos

kalbą, tobulai jausti jos atspalvius. „Savęs gali įdėti tiek, kad nepažeistum kito matymo“, – sakė jis. (Ir kaip simboliškai tai nuskambėjo karo kontekste!..) Ir jo paties poezija yra išversta į daugelį kalbų. Pripažino, jog savo žodį atpažįsta lenkiškame, latviškame, taip pat – prancūziškame, rusiškame vertimuose: „Vertėjas skaito, ir atpažįstu, kad tai – aš! Nors kalbos nesuprantu.“ Juk kiekviena kalba turi savo pasaulį...

Poezijos ir muzikos – galių, įveikiančių laiką ir jo negandas – ir pasvalietiško poeto atsiminimų nuraminti, kraštiečiai pasveikino Vladą Braziūną jubiliejaus proga – vasario 17 dieną jis šventė septyniadešimtmetį. Rajono meras Gintautas Gegužinskas, bibliotekos direktorė Danguolė Abazoriuvienė, muziejaus vadovė Vitutė Povilionienė, literatų klubo „Užuovėja“ atstovai bei skaitytojai linkėjo nesenkančios meilės poezijos mūzai ir savo šaknims.

Aidos GARASTAITĖS
nuotr.

Renginio šeimininkų, Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos, direktorė Danguolė Abazoriuvienė sveikino Vladą Braziūną jubiliejaus proga.